

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Portugalia. — Hyszpania. — Anglia. — Francya. — Szwajcarya. — Włochy. — Niemce. — Królestwo Polskie. — Turcya. — Azya. — Wiadomości handlowe.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Lwów, 15. lutego. Antoni *Jaworski*, rodem z Lisiniec, obwodu Samborskiego, 33 lat mający, rel. gr. kat., żonaty, właściciel gruntu, skazany został wyrokiem prawnym w wyższej instancyi potwierdzonym za przekroczenie przepisów paszportowych na 8dniowy areszt. — Z c. k. sądu wojennego.

Lwów, 15. lutego. Jan *Puszczak*, rodem z Powanii, obwodu Samborskiego, 53 lat mający, religii gr. kat., żonaty, właściciel gruntu, skazany został wyrokiem prawnym za nieprzyzwoite mowy przeciw osobie Jego Mości Césarza na 6tygodniowy areszt; w drodze łaski zmniejszono tę karę na 4tygodniowy areszt i wykonano.

Z c. k. sądu wojennego.

Sprawy krajowe.

(Litogr. „kor. austr.“ o instytucji policji.)

Wiedeń, 15. lutego. Do najważniejszych gałęzi administracji publicznej, pisze *litogr. kor. austr.*, należy bez zaprzeczenia policja. Głównym jej powołaniem jest najpierw czuwać nad bezpieczeństwem publicznym, nad bezpieczeństwem osób i własności i nad uregulowanym rozwojem życia społecznego, a powtórnie zapobiegać i przeszkadzać wszelkim do wiadomości jej dochodzącym przekroczeniom prawa. Najznakomitsi politycy każdego wieku byli tego zdania, że powołanie każdego państwa i rządu głównie na tém się zasadza, aby z jednej strony wolności indywidualnej ile możności jak najobszerniejsze pozostawić pole, a z drugiej usuwać starannie i karać jak najsurowiej wszelkie czynności takie, przez któreby jakiegokolwiek prawo naruszone lub dozwolona obywatelom państwa miara wolności osobistej przebrana być mogła.

Z tego wychodząc stanowiska uważamy policję nie tylko za instytut niemogący zależeć od dowolnego upodobania tłumu i korporacji pojedynczych, ale oraz za powagę, która jako bezpośrednia gałąź najwyższej i niezachwianej władzy państwa zasadę kierującą sama w sobie zamyka i bez względu na przemijającą opinię dzienną i namietności tłumu urząd swój stosownie do wielkich potrzeb dobra publicznego wykonuje.

Po ukończeniu organizacji politycznej we wszystkich już prawie koronnych krajach monarchji zdało się być nieodzownie potrzebnym, wyznaczyć i policji także jej stanowisko ważne w zakresie ogólnej administracji politycznej. Z tego powodu wydało ministerjum spraw wewnętrznych pod dniem 10. grudnia r. z. regulamin w tej mierze oznaczający dokładnie i stanowisko i zakres działalności władz policyjnych.

We wszystkich krajach, posiadających liberalne i odpowiednie czasowi instytucje, poruczona jest najwyższa władza policyjna w państwie ministerjum spraw wewnętrznych. Tak było we Francji od czasu restauracji i jest po dziś dzień jeszcze, tak samo w Belgii i w Prusiech i wielu innych państwach. Odłączenie spraw policyjnych od ogólnej administracji politycznej i podział ich na dwa ministerja osobne, nieodniosły w żadnym państwie dotąd pożądanego skutku.

Otóż przeprowadzić to połączenie spraw ogólnej administracji kraju i władzy bezpieczeństwa w szczególności aż do najniższych gałęzi administracji — jest zadaniem wspomnianego wyż regulaminu i w istocie przyznać musimy, że w nim jak najwyraźniej i z wszelką oględnością wytknięte są granice, w których pojedyncze organa władzy policyjnej swą czynność urzędową rozwijać mają. Nadto bezpośredni wpływ, jaki na skład starostwa grodzkiego w znaczniejszych miastach wywierają namiestnicy i ministerjum spraw wewnętrznych, jest niezawodną rękojmią dla nas, że władza policyjna pewnie nie w

jednostronnym celu, lecz w interesie prawdziwego, dobrze zrozumianego dobra publicznego i zgodnie z wszelkimi innymi interesami administracji publicznej wykonywana będzie.

Co się tyczy stosunku gmin do starostw grodzkich, tedy polecono ostatnim wspierać gminy jak najusilniej i z wszelką gotowością w wykonywaniu należących do nich policyi miejscowej.

Juz sam interes publiczny wymaga tego, aby obie strony, tak miejscowe jako też rządowe władze policyjne wypełniały powinność swoją i skutecznym współdziałaniem przyczyniały się do ułatwienia spieszego i regularnego toku administracji.

Okoliczność ta, że w najnowszych czasach zaszło już kilka wypadków takich, przy których wszczęły się niemiłe zatargi między władzami gminnymi i organami policji a względnie namiestnikami kraju, jest pożałowania godną i życzyć sobie trzeba, aby tym podobne starcia niepowtórzyły się więcej, zważywszy, że pole administracji publicznej wcale nieprzydatne na bojowisko dla dekrzyn politycznych, a tém mniej dla bezużytecznych uroszczeń kompetencji. — I dlatego też cieszymy się z tego, że rząd w pewnym wypadku podobnym w energiczny sposób zaradzić temu umiał.

Wspomniony regulamin ministerjalny technie w ogóle duchem prawdziwej liberalności, a na urzędników policyjnych wkłada jako największy obowiązek uprzejme i wcale niepareyalne postępowanie. Ich zachowanie się powinno być zawsze takie, aby winowajca uczuwał trwogę przed nimi, zresztą powinni uważać się zawsze za narzędzia tej władzy, która tylko w interesie publicznym i dla dobra publicznego działać jest obowiązana.

Ponieważ zaś policja najbardziej zdolna jest utrzymywać w ciągłej ewidencji stan ludności kraju, przeto poruczono jej oprócz spraw paszportowych i bióra także czynność konspiracyjną. W końcu wspomniamy jeszcze jako o urządzeniu bardzo pożytecznym, że przy każdym starostwie grodzkiem ma być zaprowadzona gazeta policyjna, w której wszelkie dla interesu publicznego ważne zdarzeniaienne podawane będą do wiadomości publicznej.

Mamy nadzieję, że rozporządzenia zawarte w wspomnianym regulaminie policyjnym zyskają nie tylko zasłużoną pochwałę ale i zupełne zaufanie ze strony wszystkich dobrze myślących obywateli państwa.

(Książę Schwarzenberg wyjechał do Drezdna.)

Wiedeń, 15. lutego. Jego Excel. prezydent ministrów książę *Schwarzenberg* wyjechał dzisiaj o godz. 5¹/₂ popołudniu osobnym pociągiem kolei żelaznej do Drezdna. Jutro w południe przybędzie książę do Drezdna.

(Mianowanie.)

Wiedeń, 16. lutego. Jego c. k. Mość raczył na najunięszą propozycję ministra wyznań i nauk publicznych dr. *Wiktora Pierre* mianować najłaskawiej profesorem fizyki przy c. k. technicznej akademii we Lwowie a profesora elementarnej i wyższej matematyki przy tymże zakładzie *Aleksandra Reisinger* dyrektorem przy tym samym instytucji. (W. G.)

(Rozporządzenie ministerjum wyznań i nauk publicznych.)

Wiedeń, 15. lutego. Z powodu szczególnego wypadku pod względem pokrycia kosztów podróży i dyet podczas wizytacji szkół i kościołów dla reprezentantów patronatu i komisarzy komunalnych rozporządziło ministerjum wyznań i nauk postanowieniem z 8. października 1850, aby, dopokąd we względzie patronatu kościołów i szkół inne rozporządzenia wydane niebędą, postępowano w tej mierze zgodnie z §. 121 ustawy konstytucyjnej, podług istniejących dotychczas postanowień. (L. K. A.)

(Rząd obejmuje fabryki tytoniu.)

Peszt, 11. lutego. Nastąpiło tu już objęcie fabryki tytoniu *Fuchs'a* przez rząd. Urzędnik król. miał przy tej sposobności krótką przemowę do robotników, w której zagwarantował im dawniejszą płacę i upomniał ich, ażeby pracowali z równą gorliwością i pilnością jak dawniej. *Medetz*, również jeden z pierwszych handlarzy tytoniem w stolicy węgierskiej otrzymał główną trafikę. Dla Budy-Pesztu ma monopol tytoniu wejść w życie z 1. marca r. b.

(Kurs wiedeński 17. lutego 1851.)

Obligacje długu państwa 5% — 96¹⁵/₁₆; 4¹/₂% — 85; 4% — 76¹/₂; 4% z r. 1850 — 88⁷/₈. Losy z r. 1834 — —; z 1839 — 301⁷/₈. Wiedeńskie miejsko bankowe 2¹/₂% — —. Akcje bankowe 123⁴/₈. Akcje kolei północ. 1297¹/₂. Głognickie kolei żelaznej 652¹/₂. Odenburskie 125¹/₂. Budwejskie —. Dunajskie żeglugi parow. —. Loyd —.

Portugalia.

(Królowa Portugalii powiła córkę.)

Lizbona, 4. lutego. Wczoraj o drugiej godzinie popołudnia powiła królowa Donna Maria da Gloria córkę, która otrzymała imię Maryi. (Indep.)

Hyszpania.

(Wiadomości bieżące z Madrytu.)

Madryt, 8. lutego. Dzisiejsza Gazeta rządowa zawiera dekret mianujący generała F. F. de Cordova jenerałnym kapitanem Madrytu, a generała brygady Cortes, sekretarzem przy ministerstwie wojny na miejsce generała Messena, którego dymisyę przyjęto. — Kazimierz Vegodet mianowany jest jenerałnym kapitanem w Kadycie a p. Norzagaráj w Sewilli. Zapewniają, że generał Ortega mianowany będzie wojennym gubernatorem Madrytu. Słychać tu o złożeniu z urzędu znacznej liczby urzędników przy ministerstwie wojny i o dymisyi, do której się podało wielu innych.

Nazajutrz po wystąpieniu hrabi Mirasol, ministra wojny w Hyszpanii, umieścił dziennik *Heraldo* następujące uwagi: „Mnóstwo domysłów krążyło wczoraj, jak naturalna, co do tej zmiany. Wersja najpodobniejsza do prawdy przypisuje ustąpienie hr. Mirasol nieporozumieniem zaszytym w gabinecie z powodu zmian w dowództwach wojskowych. Pewną jednak jest rzeczą, że hr. Mirasol jeszcze przedwczoraj o trzeciej godzinie ani myślał o podaniu się do dymisyi, był bowiem obecnym na posiedzeniu jednej z komisji kongresu. Opuściwszy to posiedzenie, udał się na radę ministeryalną, a o godzinie piątej dymisyja jego już była zadecydowana. Jenerał Messina, sekretarz przy ministerstwie wojny podał się także do dymisyi. Na jego miejsce mianowany jest jenerał Bernardo Cortes.“ (Ind.)

Anglia.

(Rada dworska. — Angielsko-sardyński traktat nawigacyjny.)

Londyn, 13. lutego. Wczoraj w południe odbyła się w zamku Windsor pod prezydencją królowy tak zwana rada dworska, na której oprócz księcia Albrechta i wszystkich ministrów byli obecni także jenerałny dyrektor poczt, pierwszy koniuszy, pierwszy ochmistrz i pierwszy szambelan dworu. Książę Newcastle doręczył królowej na audyencji prywatnej insygnia pozostającego po zmarłym niedawno księciu orderu podwiązki. Lord John Russell i Viscount Palmerston mieli konferencyę z królową.

— Na dniu 23. stycznia podpisany został angielsko-sardyński traktat nawigacyjny przez lorda Palmerston i pana Labouchere z jednej a przez markiza d'Azeglio z drugiej strony. Stypulacye jego są następujące: 1) Żadne cło ani od ciężarów, ani od portów, ani od latarni morskiej, ani za kwarantanę, ani inne tym podobne podatki niemoga w zatokach obudwu państw być nakładane na okręta drugiego państwa, bez względu na to, zkadkolwiek przybywają, jeżeli także i okręta krajowe w podobnych przypadkach niepodlegają opłacie podobnych ceł lub podatków; nadto niemoże być w żadnym z obudwu krajów nałożony żaden podatek, ograniczenie lub zakaz na towary, ani też odmówione żadne cło zwrotne lub korzyść dla tych samych towarów, tak co do przywozu jako też co do wywozu, jeżeli dotyczący się ograniczeniom także i krajowe okręta niepodlegają. — 2) Wszystkie okręta, które podług ustaw angielskich za angielskie, a podług ustaw sardyńskich za sardyńskie uważane są, mają stosownie do stypulacyi niniejszej ugody i traktatu z 6. września 1841 jako angielskie i sardyńskie być traktowane. (P. St. A.)

Francya.

(Rozprawy w izbie prawodawczej d. 12. lutego.)

Paryż, 12. lutego. Dzisiejsze posiedzenie otwarto pod przewodnictwem generała Bedcau o godzinie kwadrans na trzecią. Zgromadzenie przyjęło bez dyskusyi kilka wniosków do ustaw dotyczących się departamentów w interesie czysto-łokalnym. Noel Parfait żąda odroczenia dyskusyi nad kredytem dopełniającym dla ministerstwa finansów. Odroczenie przyjęto. Potem przystępuje zgromadzenie do głosowania nad mianowaniem prezydenta zgromadzenia narodowego. Rezultat głosowania wypadł następujący: Głosujących 583; absolutna większość 292; Dupin 371, Baroche 38, Lamoricière 64, Mathieu (de la Drome) 74, Michael de Bourges 16, Changarnier 16. A więc pana Dupin proklamowano prezydentem zgromadzenia narodowego na przyszły kwartał. Potem wybierano wiceprezydentów i sekretarzy, a rezultat był następujący: Liczba głosujących 593, absolutna większość 297; Bedcau 351, Daru 353, Leon Faucher 321. Reszta na liście stojących kandydatów nie otrzymała absolutnej większości, a przeto głosowanie nad czwartym mającym się obrać prezydentem będzie jutro powtórzone. Trzej powyżej wybrani byli już dawniej wiceprezydentami. Czwarty dotychczasowy wice-prezydent, pan Benoist d'AZY, który głosował przeciw dotacyi, nie otrzymał dzisiaj absolutnej większości, lecz tylko 284 głosów. Z sekretarzy obrano pięciu powtórnie; szósty p. Heekeren, który głosował za dotacyą, nie otrzymał absolutnej większości.

(Wiadomości bieżące z Paryża z 13. lutego.)

Paryż, 13. lutego. Wcale się niezdaje, jakoby myślano o utworzeniu stanowczego ministerium; uważają owszem za rzecz pewną, że gabinet prowizoryczny zostanie u steru aż do chwili, kiedy

trzeba będzie wziąć się do wielkiej kwestyi rewizyi konstytucyi, to jest, do maja. Będzie to przejście (transition) cokolwiek długie; ale należało się tego spodziewać. Nic zazwyczaj tak długo nietrwa we Francyi, jak prowizoryum.

Mówią tu i ówdzie o powszechnej amnestyi, którą ma dać prezydent republiki w razie, gdyby zgromadzenie narodowe przyjęło propozycyę p. Creton; słychać również o projekcie powziętym także w pałacu Elysée, w celu zaproponowania izbie środków do wypłaty 45 centymów nałożonych mocą sławnego dekretu rządu prowizorycznego. Lecz są to pogłoski niemające najmniejszej pewności. (Ind.)

Szwajcarya.

(Kwestya szwajcarska.)

Dzienniki francuskie równie jak i niemieckie zajmują się znowu bardzo gorliwie kwestyą szwajcarską. Wszyscy w tém się zgadzają, że wielkie mocarstwa są zdecydowane żądać jednozgodnie od republiki helweckiej gwarancyi co do wychodźców. Jeden z korespondentów dziennika *Indep. Belge* donosi nawet o nocie bardzo energicznej, którą rząd francuski już miał przestać do rządu federacyjnego. Sądząc jednak z mowy dzienników szwajcarskich, niezdaje się dotychczas rząd tamtejszy być bardzo wzruszonym groźbami, które, jak zapewniają, przeciw niemu są wymierzone, lecz prędzej czy później będzie musiał ustąpić w obec jednozgodnego działania mocarstw północnych i Francyi. Prusy odzyskają przy tém znowu Neufchatel.

(Trzęsienie ziemi. — Agitacya radykalistów. — System oszczędności.)

Berna, 7. lutego. Przedwczoraj o godz. 11. przedpołudniem dało się tu czuć trzęsienie ziemi i trwało blisko pół minuty. Niebo było osłonięte czarnymi chmurami, a w powietrzu ciepło wiosenne. Dzisiaj upadł po raz pierwszy wielki śnieg, a przedtém było powietrze tak łagodne, że fiołki kwitły. — Agitacya radykalistów gorliwie postępuje. W różnych okręgach rządowych robią przewodzący spisy nazwisk, a gdy będą już mieć znaczną liczbę osób, wtedy chcą zażądać odwołania wielkiej rady. — Jak bardzo rząd zachowuje system oszczędności, pokazuje się z tego, że przy dyskusyi nad budżetem zażądała dyrekcya budownictwa 492,000 franków, a rząd zmniejszył tę sumę na 200,000 franków. Prezydent rządowy obliczył, że niedobór wynosi już 200,000 franków. — Wychodźstwo do Ameryki wzmagają się znacznie.

Włochy.

(Depesze telegraficzne.)

Turyń, 12. lutego. Senat przyjął wczoraj 31 głosami projekt do ustawy, którym dla tych oficerów włoskich, którzy przy obronie Wenecyi byli czynni, jako wsparcie z zasiłków państwa 130,000 franków zezwolono. Izba deputowanych wotowała już budżet ministerstwa handlu aż do 24tej kategorii. Pewne towarzystwo angielskie zamierza pociągnąć ztąd do Nowara kolej żelazną.

Rzym, 10. lutego. Holenderska księżna Marianna przybyła tu *incognito* z Neapolu.

Malta, 3. lutego. Tutejszy angielski gubernator ma opuścić swoją posadę. Flota angielska stoi tu jeszcze ciągle na kotwicy.

(Wiadomości bieżące z Turynu.)

Z Turynu donoszą pod dniem 11. b. m. Po uchwaleniu dymisyi ministra Siccardi wyprawiono natychmiast nadzwyczajnego kuryera do Rzymu. Dzisiaj odbędzie się rada ministeryalna pod prezydencją samego króla. Izba deputowanych przyjęła cały budżet marynarki 103 głosami przeciw 11. Z budżetu ministerstwa handlu przyjęto 6 rubryk tylko. (Lit. kor. austr.)

(Poczta włoska.)

Turyń, 11. lutego. W wielu miastach i włościach obchodzą uroczystości rocznicę nadanego statutu konstytucyi. Rozgłoszona najprzód przez *Gazzetta di Milano* wiadomość, że król przyjął dymisyę pana Siccardi, niejest dotychczas przez Turyńskie dzienniki potwierdzoną. — *Risorgimento* zawięrał niedawno ostry artykuł, w którym mocno zganiono niezdeterminowaną i prawie zaczepną taktykę izby deputowanych. Chodzi tu o rozpoznanie i ustanowienie budżetu, dla tego szkodliwą jest rzeczą, jeżeli izba nie pojmuje swojego stanowiska, i ladażkiego szuka powodu do małych niedokładności. Ten sam dziennik zawięra oraz w tym samym numerze wypis z broszury drukowanej we Florencyi, w którym tamtejszy rząd mocno jest skrytykowany, a rozporządzenia jego ulegają ostrój naganie. Przynajmniej powinien mieć przed oczyma maxymę, że co dla jednego jest sprawiedliwe, i drugiemu słusne wydawać się powinno. — W dzienniku ustaw wyszły już obadwa z Francyą zawarte i przez króla potwierdzone traktaty.

Rzym, 9. lutego. Amortyzacya pieniędzy papierowych odbywa się nieustannie.

Niemce.

(Sprawy drugiej izby saksońskiej.)

Drezdno, 12. lutego. Na dzisiejszem posiedzeniu izby drugiej wzięto pod obrady pewien punkt nieporozumienia między izbą pierwszą i drugą. Izba druga przy wotowaniu pozycyi budżetu państwa, która obejmuje składki do wydatków niemieckiej władzy centralnej, przyjęła propozycyę, że rząd państwa przy utworzeniu nie-

Królestwo Polskie.

(Ogłoszenie ze strony komisji rządowej przychodów i skarbu.)

Komisja rządowa przychodów i skarbu, podaje do powszechnej wiadomości: że z woli najwyższej, wprowadzoną zostaje w obieg w Królestwie, poczynając od dnia 3 (15) lutego 1851 roku, moneta miedziana podstępem cesarstwa. Monety tej jest sześć rodzajów: 5 kopiejkowa, 3 kopiejkowa, 2 kopiejkowa, 1 kopiejkowa, $\frac{1}{2}$ kopiejkowa, $\frac{1}{4}$ kopiejkowa. Pierwsze trzy rodzaje mają po jednej stronie herb cesarstwa, po drugiej napis w języku rosyjskim, wskazujący wartość monety i rok wybicia; drugie trzy rodzaje, mają z jednej strony literę początkową imienia najjaśniejszego Pana, z drugiej napisy: na sztuce 1-kopiejkowej, taki jak na trzech pierwszych, na sztuce $\frac{1}{2}$ kopiejkowej *denezka* i rok wybicia, na sztuce $\frac{1}{4}$ kopiejkowej *poluska* i rok wybicia. Moneta taowa, przyjmowana będzie przez wszystkie kasy skarbowe, tudzież kasy instytucji pod opieką rządu stojących, we wszystkich należnościach przez te kasy pobieranych. — Obok tej monety, pozostaje wolny bez ograniczenia obieg monety miedzianej, podstępem Królestwa i byłego Księstwa Warszawskiego, która również przyjmowana będzie jak dotąd we wszystkich kasach powyższych. — Warszawa dnia 24 stycznia (5go lutego) 1851 roku. — Dyrektor główny przydujący, tajny radca, senator, *Morawski*. — Dyrektor kancelaryi, radca stanu, *Ciechanowski*. (Gaz. War.)

Tureya.

(Wiadomości potoczne z Konstantynopola.)

Z Konstantynopola dnia 7go stycznia piszą do polskiego dziennika *Goniec*, jak następuje:

Porta przykłada się bardzo do zaprowadzenia szkoły marynarki na wyspie Chios. Można się po niej wielkiego wpływu na handlową żeglugę na greckim Archipelagu spodziewać. — Dziesięć innych podatków wybiera od gmin podług nowego wymiaru. — Odnośna organizacja w Rumelii jest już ukończona. — Jeneralni inspektorowie, których w tej mierze wysłano do Anatoli i Rumelii, otrzymali rozkaz zastósować się zupełnie do nowego systemu. — Dnia 25go zeszłego miesiąca miał Sir Stratford Canning u Sułtana audyencyę. — Przedmiotem rozmowy miała być sprawa na wyspie Samos tudzież upoważnienie dla Chrześcian, aby przed sądem mogli występować jako ważni świadkowie. — Wystąpienie pana Keetzel w charakterze austriackiego agenta zrobiło tu niejaką sensację; utrzymują, że on domagał się u Porty przedłużenia internowania emigracji. — Wielu emigrantów madjarskich udało się było temi dniami w drogę dla odplynięcia wraz z Polakami do Ameryki; aż oto nagle rzucono pomiędzy nich mnóstwo plakatów i kartek z napisem: „W Węgrzech wojna.“ Kossutowi poruczono los Węgier. Węgrzy ruszajcie w pomoc! „W skutek tego odstąpili Węgrzy znowu od swego zamysłu podróży, i Porta nie była w stanie przeszkodzić temu. Zapewniają, że Seraskier oddał austriackiemu konsulowi w Alepo 8 madjarów, którzy na Islam przeszli, gdyż prosili o amnestyę, i aby im pozwolono do ojczyzny powrócić.

(Wiadomości z nad granicy bośnińskiej.)

Z nad granicy bośnińskiej donosi gazeta *Zagrabska* pod dniem 7. lutego, co następuje: Ali Kedie powrócił na czele kilku set ludzi z Krainy znowu do Bihaczy.

Cihehaja Beg, którego wezwr Hairedin Basza przeznaczył na komendanta Bihaczy, przesłał tam rozkaz, aby dla niego przygotowano potrzebne kwatery. Miasto jednak usłuchać tego rozkazu, uwięzili insurgenci wysłańców i trzymają ich w ścisłym zamknięciu.

W czoraj przybyło do Bihaczy kilkaset powstańców z Nowi i Pridor; zbiera się tam coraz więcej zbrojnych ludzi. Postanowiono już ostatecznie, aby się z każdego domu Krainy przynajmniej jeden zupełnie uzbrojony powstaniec stawił w Bihaczu, zkad wzmocniwszy się powstańcami z Nowi i Pridor wyruszą dnia 9. lub 10. h. m. w pochod na Bilaisko Polie, Petrowacz i Kliucz. Zmuszają także Rajasów do przyłączenia się do tej wyprawy dla kopania szanów.

W nahii Buzimskiej i Osrozackiej zostawiono około 300 Pandurów, którzy mają czuwać nad porządkiem i bezpieczeństwem, w Bihaczy zostanie załoga do obrony twierdzy.

Insurgenci wyruszą z Bihaczy, jak się zdaje w liczbie 6000 a wzmocniwszy się posiłkami z okręgu Vakup i Petrovaracz liczyć będą w Kliucz do 8000. W razie potrzeby, musi każdy mający broń iść za nimi w pochod; zamierzają bowiem napaść na Sarajewo na Seraskiera Omera Baszę i albo go zmusić do ustąpienia z Bośni, albo go tam zamknąć i zniszczyć jego wojsko i tak już osłabione. Równocześnie mają powstańcy Hercegowiny natrzeć pod dowództwem Kavas Baszy na oddział pod Kognicą i połączyć się pod Sarajewo z insurgentami Krainy i Possawiny.

Trudno jednak przypuścić (pisze gazeta *Zagrabska*) aby Omer Basza w Sarajewo został nieczynny i aby się powiódł plan insurgentów; mogą bowiem częścią zostać pobici przez wojska Omera Baszy; a potem słuszenie wątpić należy o strategicznym porządku ruchów nieprzyjacielskich, co przy rozległości linii operacyjnych prawie jest niepodobieństwem. (W. Z.)

Z nad granicy bośnińskiej piszą pod dniem 12. lutego: Kavas-Basza obozuje pod Han Borke z 4000 nowozebranych insurgentów. Sześciu do Krainy wysłanych emisaryuszów z Hercegowiny, którym polecono podburzyć ludność tamtejszą, i obsaczenie miasta Sarajewo skutecznie, przystawiono w więzach do obozu Se-

mieckiej władzy centralnej powinien oraz nalegać na przywrócenie stósownej powszechnej reprezentacji niemieckiego ludu. Izba pierwsza akceptowała zewszeh miar tę uchwałę, jednakże z tym dodatkim, aby w niej nie był zawarty pogląd na narodowe zgromadzenie z roku 1848 ani też sposób jego wyborów. Izba druga odrzuciła dodatek izby pierwszej, i pozostała przy swójchwale.

(Czynność komisji konferencji ministerjalnej.)

Drezdno, 12. lutego. Komisye tutejszej konferencji ministerjalnej pracują nieprzerwanie, i jak w pierwszej (organizacja najwyższej władzy związkowej i obwód związkowego terytorium), tak też w drugiej (zakres najwyższego związkowego organu i stosunki związku, tudzież państw pojedynczych między sobą), ukończono już obrady aż do przedłożenia sprawozdania plenarnemu zgromadzeniu, które w tej mierze w przyszły tydzień się zbierze. Przybycia 10. księcia Schwarzenberg, spodziewają się w niedzielę i tego samego dnia przybędzie tu zapewne także baron Manteuffel z Berlina. Czyli także i pan de Pfordten może być obecnym na tych plenarnych sesjach konferencji, to będzie zależeć od toku obrad otworzonego teraz bawarskiego sejmku. Podobne względy będą wymagać przybycia ministrów innych państw, z których pan Watzdorf z Wejmaru i hrabia Bülow z Meklenburg-Schweryna już przyjechali. Pełnomocnik ze strony Luxemburga i Limburga, pan Scherff, wstąpił teraz do konferencji, będąc zaopatrzony nowem pełnomocnictwem w stósownym składzie. Plenarne zgromadzenie konferencji, które się onegdaj odbyło w pałacu Brühlowskim, tyczyło się spraw kasy związkowej. Co się tyczy wiadomości, zawartej w *Fr. Sachs. Ztg.* o planie utworzenia władzy wykonawczej przez Austryę, Prusy i jeszcze trzy głosy, która według namienionego dziennika uzyskała „większość w deputacji“ możemy zapewnić, że o takim projekcie w komisji wcale nie było mowy. Nie na lepszym fundamencie oparte jest dalsze twierdzenie w tém samém piśmie, że ściślejszą radę zatrzymać myślą.

(Dr. J.)

(Mianowanie dwóch dożywotnich radców stanu. — Czynności w wydziałach izb.)

Mnichów, 10. lutego. Wielką sensację robi teraz mianowanie księcia *Thurn i Taxis*, jenerala kawalerii i komendanta pierwszego korpusu armii, dożywotnim radcą stanu. Dekret nominacji przesłano mu sztafetą, która wczoraj wieczór odjechała koleją żelazną. Drugiego dożywotniego radcę stanu otrzyma izba w osobie byłego ministra *Abel*. — Wydział regulaminu spraw, którego sprawozdawcą jest sekretarz *Nar*, przedłożył temi dniami swe projekta. Niewiadomo jeszcze, czyli dawniejsze wydziały będą tylko wzmocnione, lub czyli się też izba na kilka komisji podzieli; pierwsze przy terażniejszym stanowisku frakcyi, jest podobniejszem do prawdy. Stanowisko stronictw jest takie same, jak w przeszłej sesyi; lewa strona zamyśla się tylko odpornie trzymać. Ale jak lewa strona tak też centrum cieszą się, że niezadłogo będą przedłożone izbie postulata biskupie, które stanowczo odrzuca. Wszelako powszechne jest mniemanie, że przedmioty te będą wzięte w poprzód pod dyskusyę w izbie radców stanu, gdzie wysocy członkowie może ujmą się za emancypacją biskupów.

(Szkoła zegarmistrzostwa w okolicy Schwarzwalden.)

Karlsruhe, 11. lutego. Staranność naszego rządu o industrię krajową okazała się na nowo przez zaprowadzenie w Furtwangen w okolicy Schwarzwaldy szkoły zegarmistrzostwa. Mieszkańcy okolicy Schwarzwaldy oddawali się oddawna zegarmistrzostwu, i doszli przeto do niejakiego dobrego bytu, ale ten byt w ostatnich czasach był bardzo zagrożony, bo odbył zegarów Schwarzwaldy podupadł znacznie z powodu większego wydoskonalenia zegarów w innych krajach. Rząd miał sobie za obowiązek wdać się w tę sprawę, i przyczynił się znacznie do podźwignienia tej industyi przez zaprowadzenie namienionej szkoły. Zakład obejmuje szkołę rzemieślniczą, warsztaty dla wykształcenia czeladzi, zbiory różnych zegarów i stósowne do robienia ich maszyny.

(Droga między Szlezwigiem i Holsztynem utworzona dla komunikacji publicznej. Wiadomości potoczne.)

Hamburg, 12. lutego. Od wczoraj rano otworzono pasaż między Holsztynem i Szlezwigiem, jednakże Szlezwianie, jadący na południe, jeżeli za powrotem swym nie chcą być wystawieni na różną przykrość, muszą odjeżdżać z Szlezwigu, zaopatrzyc się w paszport, w którym się zupełne ich opisanie znajduje. — Na duńskich paropływach wojennych *Holger Danske* i *Waldemar* przybyło wczoraj z Kopenhagi 1000 pojmanych Szlezwig-Holsztyńczyków do Trawemünde. Przez Schwartan i Ahrensboeck odejdą do jenerałnej komendy w Kiel. — Przy altońsko-kielskiej kolei żelaznej w Pinneberg zamówiono kwatery dla kilku tysięcy Austriaków, a między tymi dla 500 ludzi kawalerii.

Altona, 11. lutego. Dziś popołudniu odjechali koleją żelazną na północ austriacki komisarz hrabia Mensdorff-Pouilly, duński minister finansów hrabia Sponneck i duński szambelan Warnstedt. — Dziś w południe przechodziła przez miasto na północ austriacka bateria sześciopuntowa i jedna bateria raketników.

(Kurs giełdy frankfurtskiej z 13. lutego.)

Metal. austr. 5 $\frac{1}{8}$ — 7 $\frac{7}{8}$; 4 $\frac{1}{2}$ 65 $\frac{9}{16}$. Akcy bank. 1105. Sard. 34 $\frac{3}{8}$. Hiszpańskie 3 $\frac{1}{8}$ — 33 $\frac{3}{8}$. Polskie 500 L. — 81 $\frac{3}{4}$.

(Kurs giełdy berlińskiej z 15. lutego.)

Dobrowolna pożyczka 5 $\frac{1}{2}$ — 106 $\frac{3}{4}$ L. Oblig. długu państwa 84 $\frac{5}{8}$. Akcy bank. 97 $\frac{1}{2}$ L. Polskie listy zastaw. 94. Polskie 500 L. — 81 $\frac{5}{8}$ L.; 300. L. — 144 $\frac{1}{4}$ L. Frydrychsory 13 $\frac{1}{12}$. Inne złoto za 5 tal. 7 $\frac{3}{4}$. Austriackie banknoty 78 $\frac{7}{12}$.

raskiera. Miasta Duvno i Gliubuski wyprawiły do Omer - Baszy deputacye upraszające o spokój. Skenderbej obsadza coraz mocniej przesmyk Narenty pod Kogniczą. W tych dniach rozpoczęła czynność swoją bośniańska rada administracyjna. (Lit. Kor. Aust.)

Azja.

(Poczta zamorska.)

Według doniesień dzienników z **Viktoria** z dnia 30. grudnia r. z. wcale jeszcze nie są przytłumione niepokoje w chińskiej prowincyi Kwanghi; mówią, że wysłano nowe siły zbrojne przeciw powstańcom. Sławny u Chińczyków generał Lin-Tsihsa poległ na placu bitwy. Śmierć jego obudziła zemstę w wojsku, tak, że w następnej bitwie powstańcy ponieśli wielką klęskę. Według wiadomości z **Bombay** z dnia 17. stycznia spodziewano się tam przybycia admirała Napier. Pewien klub, którego jest członkiem, przygotowuje z tego powodu świetną ucztę. Dnia 20. grudnia odbyła się długo oczekiwana konferencya Golab-Singh'a z panem Dalhousie w Wuzzerabad. Golab-Singh został powitany przez Anglików 19. wystrzałami z dział, w chwili gdy wyszedł z namiotu jeneralnego gubernatora. Obadwa dygnitarze obdarzyli się bogatymi podarunkami. Spodziewają się, że margrabia Dalhousie, zamierzając na Peshawer wracać do domu, wszystkich użyje środków, by niesnaski w Kohat załatwić w drodze pokoju. W Nizam nieustający panuje nieład; niedawno przyszło do utarczki z wojskami wielkorządczy. Arabowie opanowali twierdzę Rymone, lecz w kilku dniach musieli ją znowu opuścić. — Ponieważ rząd w Nizam zapewne nie będzie mógł spłacić swojego długu kompanii wschodnio-indyjskiej, domyślają się przeto, że Anglicy zasekwestrują w zastaw tamtejsze posiadłości. Według zdania innych ma rząd jeneralny przyzwolić nowy termin. W Bombay niezwykłe panuje zimno — cholera zabiera liczne ofiary. (Br. Ztg.)

Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe Lwowskie z 19. lutego.)

Lwów. Dziś płacono na naszym targu za korzce pszenicy 18r.52k.; żyta 14r.57k.; jęczmienia 10r.52k.; owsa 6r.11k.; hreczki 10r.36k.; kartofli 6r.15k.; cetnar siana sprzedawano po 3r.13k., okłotów po 2r.28k.; — sąg drzewa bukowego kosztował 28r.45k., sosnowego 25r. w. w. Cena krup, mąki, masła i reszta drobnej sprzedaży bez odmiany.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 19. lutego.

Ksieżna Ponińska Wincencia, z Rosyi. — Nahujowski Antoni, ze Stryja. — Ohniski Wiktor, z Mycowa. — Rojewski Feliks, z Cieszanowa. — Udrycki Adolf, z Choronowa. — Urbański Jan, z Dankowiec. — Onyszkiewicz Fortunat, z Bryniec zagórnych. — Podaski Adam, z Nikłowic.

Liczono w roku zeszłym konkurujących do wystawy kunsztu w Paryżu 1664 artystów, a mianowicie 1306 malarzów, 204 rzeźbiarzy, 44 architektów, 78 snycerzów a 32 litografów wnoszących społem przed sąd publiczności 3952 dzieł misterniej roboty. Bez wątpienia liczba przedmiotów znaczna, a spółzawodników niemało; ale z rachuby statystycznej okaże się, że wiek nasz bynajmniej się z postępu w kunszcie nie zaleca. W roku 1673 liczone konkurentów przy podobnej wystawie 50; z nich uwieczono 18. W roku zaś 1840 przyznano na 333 spółubiegających się palmę wyższości tylko dla 21. A w roku 1850 mamy jak powiedziano, konkurentów 1664, a między nimi ile z domysłu wnoszą, będzie wyższych talentów może 42. Przerazający jest-to postęp — nędzoty; a gdy jeszcze i to dodamy, że komisya nie przyjęła 1600 sztuk dla tego, iż w nich żadnej nie upatrywała zalety, naliczymy około półtrzecia tysiąca zapaśników, ale między nimi doboru niestety mnić z tém co dawniej bywało. Winą temu są Expozycye same, mniema korespondent, i wystawy przedsiębiorane w dobrodusznój wierze, że są podporą i ponętą sztuk pięknych. Prawda że przybyło malarzów i snycerzów, ale nadchodzi czas plonu, a zażywek sam siebie pozerać będzie, jeżeli ci co sporządzają wystawy, utrzymania nie dadzą dla mnożących się mistrzów. Dzieła narastają, a potrzeby upadają. Nie podnoszą się ani Świątynie, ani gmachy publiczne, ani nawet domy prywatnych któreby ozdoby pragnęły. Gdzie w wieku naszym demojukrackim szukać pałacu, zamku i dworu!

W roku 1850 wydał Paryż trzysta trzydziści i dwie sztuk nowych dramatycznych, ułożonych pracą dwóch set blisko autorów. Najwięcej przyczynił się p. Clairville, bo napisał dwanaście vaudewillów. Po nim szli, mianowicie których sztuki powtarzano: pp. Leuven, Brunsvick, Grangé, Montépin, Méry, Roger de Beauvoir, Alphons

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 19. lutego.

Hr. Łoś Włodzimierz, do Złoczowa. — PP. Micewski Edward, do Żółtkwi. — Obertyński Henryk, do Cielęża. — Czajkowski Hippolit, do Sarnik.

Kurs lwowski.

Dnia 20. lutego.

	gotówką		towarem	
	zlr.	kr.	zlr.	kr.
Dukat holenderski	5	50	5	54
Dukat cesarski	5	54	5	58
Półimperyál zł. rosyjski	10	17	10	21
Rubel ór. rosyjski	2	—	2	1
Talar pruski	1	52	1	54
Polski kurant i pięciozłotówk.	1	29	1	30
Galicyskie listy zastawne za 100 zlr.	89	35	90	—

(Kurs wekslowy wiedeński z 17. lutego.)

Amsterdam 180 p. 2. m. Augsburg 130³/₄ l. uso. Frankfurt 129³/₄ l. 3. m. Genua — l. 2. m. Hamburg 192 l. 2. m. Livorno 125¹/₂ p. 2. m. Londyn 12.42. l. 2. m. Marsylia 152¹/₂ l. 2. m. Paryż 152¹/₄ l. 2. m. Bukareszt 215. Konstantynopol —. Agio duk. ces. —.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 19. lutego.

Pora	Barometr w mierze wied. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Sredni stan tem- peratury do g. 6. zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6 god. zr.	28 0 0	— 2°	— 2°	zachodni	pochm.
2 god. pp.	27 11 9	+ 4°	+ 5°	„	deszcz
10 g. w.	27 9 9	+ 3°	„	burza	„

TEATR.

Dziś: opera niem. „**Lucia di Lamermoor.**“

Jutro: dnia 21. lutego (na dochód *Jana Nep. Nowakowskiego*) dana będzie po raz pierwszy komedya Benedyxa, dowolnie przystosowana przez autora „Reja z Nagłowic“ pod nazwiskiem „**Wujaszek całego świata, czyli Okropny bigos.**“ Poprzedzi komedya nowa w jednym akcie z francuskiego pp. Melesville i Leona Guillard p. n. „**Fabrykant zabawek.**“ *Bronisława Nowakowska* w obydwóch sztukach poleci się szanownej publiczności. — Między pierwszą a drugą sztuką *Felicja Nowakowska*, uczennica p. Milana odegra na Fortepianie andante Talberga.

W Sobotę: opera niem. „**Der schwarze Domino.**“

Royer, Gustave Vaëz, Jules Cordier (Vaulabelle), Briseban, Eugéne Guinot, de Beauplan, Decourcelle, Couailhac, Bayard, Dumanoir, Duvert i Lauzanne.

Najszcześniejszym we wszystkich jak potąd zawsze, jest p. Scribe, nie iżby pióro jego było najpłodniejsze ale że wydał najważniejsze dzieła, które wyłącznie kilka miesięcy zajmowały teatru, Opery, Komedy francuzkiej i Opery komicznej.

Co do kompozytorów w tym roku liczone dziewięciu to jest: pp. Aubert, Halévy, Adolphe Adam, Albert Grisar, Ambroży Thomas, Pagni, Josse, Poisot, Wiktor Massé i Ernest Roger.

Na fabryce tabaki w Lugdunie wydarzył się temi dniami osobliwszy przypadek lekarski rzadki w dziejach fizyologii.

W izbie gdzie ze sześćdziesiąt kobiet pracowało, dostaje z nich jedna spazmów nerwowych; towarzyszki przyskakują na ratunek, w tém któraś z pomocniczek przejeta społeczeniem cierpiącej pada w ten sam stan, po niej druga, trzecia, czwarta, dziesiąta, wreszcie dwudziesta dostaje tego samego ataku; byłyby może wszystkie kolejno uległy, ale rozpedzono zdrowe a słabe rozosobniono.

Coś podobnego wydarzyło się tylko dwa razy w rocznikach lekarskich: raz z początku zeszłego wieku na cmentarzu Ś. Medarda, a drugi w szpitalu Leydejskim w Holandyi, gdzie sławny Boerhave użył szczególniejszego sposobu kuracyi. Zakradł się był jakiś gatunek epidemii tak zaraźliwej, że byle jedna z pacjentek w spazmy wpadła, natychmiast wpadła i sąsiadka, za nią kolejno szerzyły się konwulsye po całej sali. Ażeby koniec tej zarazy położyć, używa sławny praktyk heroicznego lekarstwa; każe wnosić rozpalone żelaza, i grozi bez litości wypiękać chorobę pierwszój, która wpadnie w konwulsyę. I groźba pomogła; przesilenia nerwowe natychmiast ustały.